

ПСИХОЛОГО-ОСВІТНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 37.018.3:372:351.74

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-303-307

**Дмитро
КАЗНАЧЕСВ**©
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Олена
ЛОПАСВА**©
викладач

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ЗДІЙСНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Розглянуто питання національно-патріотичного виховання серед здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, формування в них правильного сприйняття захисника Батьківщини, і прагнення бути максимально корисним для суспільства. Зокрема, враховуються всі вікові особливості та інтереси молоді. Одним із головних завдань виховної діяльності є створення сприятливих умов для формування активної життєвої позиції курсантів та студентів із метою їх підготовки до майбутньої служби в органах поліції.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, патріотизм, молодь, курсанти, навчальні заклади, моральні цінності, етична поведінка, правова поведінка.

Постановка проблеми. За період реформування найважливіших державних секторів, мабуть, найбільшого розголосу набуло реформування МВС, ліквідація міліції та створення Національної поліції. З цього моменту наша країна піднялась на вищий рівень свого розвитку, що привертає увагу як молоді, так і людей старшого віку.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Педагогічні, психологічні й соціально-педагогічні особливості патріотичного виховання молоді в навчальних закладах розглядалися в працях І. Бех, В. Будака, Л. Волченко, Ю. Загумніна, О. Жаровської, М. Коби, В. Смолюк, В. Сухомлинського, С. Сьоміна, В. Трофіменко та ін. Проблема національно-патріотичного виховання курсантської молоді в навчальних закладах системи МВС в свій час займалися О. Бандурка, М. Бурдін, С. Кучинський, Р. Кутовий, Б. Пантюхов, В. Ряшко, І. Юрій, О. Ярмиш, але на сьогодні залишаються актуальними та не повністю розкритими деякі питання національно-патріотичного виховання курсантської та студентської молоді як важливий чинник підготовки кадрів для Національної поліції України, що будуть розглянуті в цій роботі.

Мета статті – дослідити аспекти національно-патріотичного виховання курсантської та студентської молоді в закладах вищої освіти системи МВС як важливий

© Д. Казначесв, 2021
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5193-7176>
kaznacheev71@gmail.com

© О. Лопасва, 2021
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1132-9357>
k_tsp@dduvs.in.ua

чинник підготовки кадрів для Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Актуальність національно-патріотичного виховання майбутніх захисників правопорядку, як і загалом всієї молоді в Україні, у наш час зумовлюється сучасним процесом формування єдиної політичної нації на шляху національного відродження та формування нового громадянського суспільства [1]. На історичних шляхах розвитку державності система виховання в Україні поступово формувалася на національній основі, а патріотизм як прояв відношення до Батьківщини, патріотичний обов'язок знайшли втілення в правових документах: Конституції України, законах про військовий обов'язок і охорону державної таємниці, присягах, статутах.

Основна мета навчання майбутнього поліцейського, на думку вітчизняних дослідників, складається з :

- 1) вироблення розуміння життєвої важливості загальної та поліцейської моралі;
- 2) установки на вироблення моральної самосвідомості;
- 3) вироблення стимулів подальшого морального розвитку;
- 4) формування моральної стійкості, бажання та вміння протистояти злу, різним спокусам, самовиправданню за порушення вимог суспільства;
- 5) милосердя та любов до людей [2, с. 15].

Єдність вищезазначених цілей слугує основою для продуктивного зіставлення педагогічних систем морального виховання майбутніх поліцейських у процесі професійної підготовки. Формування морально досконалої особистості нині є одним із ключових напрямів для студентів та курсантської молоді. Варто зазначити, що такі основи можуть застосовуватися й до пересічного громадянина. У суспільстві існують професії, для представників яких моральне виховання має особливе значення. До них належать і майбутні правоохоронці, для яких норми моралі, моральні переконання, почуття власної гідності є професійно значущими.

Патріотизм, як одна з соціальних установок особистості, формується під дією системи соціально-психологічних впливів. Результатом таких впливів є патріотична активність особистості або виникнення у неї стійкої, релевантної установки стосовно: розуміння та поділяння сутності національної ідеї; сприяння економічному, науковому та культурному зростанню Батьківщини; глибокої пошани до державної мови та її використання в офіційному та повсякденному житті; любові, захисті, відстоювання традицій та звичаїв при безумовній повазі до традицій та звичаїв інших націй та народностей, які проживають у державі; громадянська активність, що проявляється в нетерпимому ставленні до випадків порушень чинного законодавства та моральних правил людського співжиття; любов до рідної країни і готовність до її захисту тощо [3, с. 19].

Одним із головних критеріїв національно-патріотичного виховання майбутніх поліцейських, безперечно, має стати патріотизм. Тому основним завданням на сьогодні залишається виховання не лише кваліфікованих кадрів, а й справжніх патріотів України в любові та відданості рідній державі й суспільству. Надзвичайно важливою справою в національно-патріотичному вихованні курсантської та студентської молоді є формування позитивного образу України та плекання здорового корпоративного духу – поваги до своєї Батьківщини та свого народу.

Надихати на жертвне служіння Батьківщині може лише усвідомлене поєднання обов'язку перед нею з великою любов'ю до свого народу, його історії, мови, культури. Це є можливим лише за наявності справжньої національної свідомості, коли молода людина уявляє український народ як єдиний суспільний організм, коли вона відчуває себе частинкою цієї спільноти. Виховуючи в молоді любов до власного народу, ми тим самим прививаємо їй повагу, справедливе ставлення до інших народів, залежно від того, яку роль відігравали і відіграють вони в долі нашого народу.

Пріоритетним напрямком організаційно-педагогічного виховання є індивідуальний підхід до виховання особистості курсантів і студентів, а також стимулювання їхніх внутрішніх сил, із метою саморозвитку та самовиховання. Одним із головних завдань виховної діяльності є створення сприятливих умов для формування активної життєвої позиції курсантів та студентів із метою їх підготовки до майбутньої служби в підрозділах Національної поліції та інших правоохоронних органах.

Загалом, мета плідного виховання полягає у формуванні свідомого громадянина, який має стати справжнім патріотом, активним провідником української національної ідеї, представником української еліти шляхом набуття соціального досвіду, національної свідомості, активної громадянської позиції, високоморальних якостей та духовних

запитів. Майбутній поліцейський має відповідати вимогам свого часу, мати гарну фізичну та професійну підготовку. Фізичні здібності закладаються в кожного індивідуально. Гендерний підхід до питань вивчення тренувань дозволяє регулювати фізичне навантаження залежно від статі, щоб, із одного боку, домогтися гарних результатів у придбанні навичок, а з іншого – уникнути перевтоми та розвитку стійких психологічних бар'єрів. Педагогічна сторона морально-психологічної готовності до виконання оперативно-службових завдань у різних умовах оперативно-службової діяльності характеризується організацією і проведенням педагогічних і методичних заходів навчально-виховного процесу, спрямованих на досягнення цілей такої готовності [4, с.85].

Однак займатися своїм здоров'ям та тренувати фізичну витримку – завдання не з легких. Лише цілеспрямована людина, яка знає, чого вона хоче від життя, має план, як досягти поставленої мети – може стати гідною людиною.

Патріотичне виховання молоді – це багаторічний процес впливу на її правосвідомість, правову культуру людини, до яких належать: вплив суспільного устрою життя, чинного законодавства, юридичної практики, моральної атмосфери, сталих традицій суспільства, освіти та соціального навчання. У непрофільних ВНЗ поліцейськими проводяться, зазвичай, соціальні навчання. Мета таких занять не враховує особливості професії поліцейського, однак формує у свідомості молоді глибинні базові засади правосвідомості громадян. Окрім того, формуються основні правові цінності та оцінки, опрацьовується ставлення до своєї країни та свого суспільства. На цьому рівні важливе значення має безпосередня рефлексія права. Її можна розділити на три основних етапи: накопичення правового матеріалу, формування власного погляду на право, рефлексія свого ставлення до існуючих правових інститутів [5, с. 16].

Правова поведінка, що формується під час патріотично-правового виховання, – це основне відображення ставлення людини до існуючого правопорядку. В ідеалі вона має відповідати принципам правової державної політики. Уже на цьому рівні вихованню слід робити свою справу: формувати правову поведінку та своє суб'єктивне ставлення й правову позицію стосовно дій, що відбуваються в суспільстві. Майбутній поліцейський, а поки що звичайний громадянин, зобов'язаний засвоїти мінімальний рівень правової поведінки.

Основою національно-патріотичного виховання студентської та курсантської молоді є формування патріотичних поглядів і переконань, що розвиваються та закріплюються у процесі їх навчально-пізнавальної та суспільно корисної діяльності. Одним із важливих аспектів дослідження патріотизму особистості є врахування провідної ролі педагогіки. Самобутнім явищем української патріотичної педагогіки, відомою нам сьогодні, була козацька практична педагогічна наука, що створювала можливість виховувати тогочасну українську молодь гідними синами та доньками Вітчизни, захисниками духовної культури українського народу [6, с. 67].

Висновки. Таким чином, здійснення національно-патріотичного виховання в Україні забезпечується на чотирьох рівнях: світоглядному, соціологічному, дидактичному та психологічному. Світоглядний рівень ураховує весь діапазон сформованості ціннісних орієнтацій, соціальних ідеалів і норм, необхідних у процесі здійснення правоохоронної діяльності. Соціологічний рівень полягає в здійсненні аналізу соціально-культурного стану навчального закладу та можливості його корекційного впливу на молоду особистість. Дидактичний рівень, зокрема, визначає відповідність змісту, формам, методам і засобам навчання кінцевих і проміжних цілей освіти. Психологічний рівень, напевно, є найбільш важливим чинником, що бере участь у формуванні постаті майбутнього поліцейського. Загалом, психологічні особливості молоді формуються під впливом як особистісних, так і суспільних чинників.

Завдяки специфіці своєї професійної діяльності майбутні поліцейські інтегруються в суспільство. Ось чому загальнолюдські цінності, такі як духовність, гуманність, моральність, патріотизм, мають домінувати у майбутнього правоохоронця і в ухваленні рішень, пов'язаних із професією, і в побуті. Як зазначалося раніше, забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості визначаються як цілі виховання майбутнього поліцейського.

Поліцейська діяльність сьогодні є не лише престижною, але й необхідною

суспільству. Завдяки компетентним, добре підготовленим фахівцям із почуттям патріотизму та національної свідомості можна створити стійку структуру правоохоронних органів. Попри це, професія поліцейського вимагає від людини надможливостей, що полягає у фізичній витривалості, психологічній стійкості, твердій громадянській позиції, людяності, гідності, патріотизмі тощо. Якщо молода людина відчуває, що має в собі такі критерії – у цьому випадку вона може стати гідним правоохоронцем, який буде корисним країні та суспільству загалом. Таким чином, мета національно-патріотичного виховання полягає в тому, щоб сформувати в сучасній молоді активну життєву позицію, громадянські переконання та ідеали.

Список використаних джерел

1. Патріотичне виховання. URL : <https://bktbntu.com.ua/page/patriotic>.
2. Волченко Л. П. До питання соціально-психологічних впливів і патріотичного виховання молоді. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2017 р.)*. Харків : ХНУВС, 2017. С. 19-21.
3. Трофіменко В.А. Правовиховна діяльність, як один з основних напрямів діяльності правоохоронної системи. *Вісник Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»*. 2017. №3 (34). С. 98-108.
4. Казначев Д. Г., Лопасва О. М. Особливості формування психологічної стійкості і готовності працівників поліції у процесі навчання з вогневої підготовки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 4 (97). С. 82-85.
5. Сьомін С. В. Патріотичне виховання молоді як невід’ємна складова системи забезпечення національної безпеки України. *Національний інститут стратегічних досліджень. Серія Національна безпека*. 2016. № 34. URL : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/patriotuzm-d0e63>
6. Юрій І. А. Правові аспекти національно-патріотичного виховання особистості в системі відомчих навчальних закладів МВС України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. Вип. 30. 2015. Т. 1. С. 64-69.

Надійшла до редакції 13.12.2021

References

1. Patriotychne vykhovannya. [Patriotic education]. URL: <https://bktbntu.com.ua/page/patriotic> [in Ukr].
2. Volchenko, L. P. (2017). Do pytannya sotsial'no-psykholohichnykh vplyviv i patriotychnoho vykhovannya molodi. [On the issue of socio-psychological influences and patriotic education of youth]. *Psykholohichni ta pedahohichni problemy profesynoyi osvity ta patriotychnoho vykhovannya personalu systemy MVS Ukrayiny : tezy dop. nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 7 kvit. 2017 r.)*. Kharkiv : KhNUVS, pp. 19-21. [in Ukr].
3. Trofimenko, V. A. (2017). Pravovykhovna diyal'nist', yak ody z osnovnykh napryamiv diyal'nist' pravookhoronnoyi systemy. [Legal activity as one of the main activities of the law enforcement system]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny im. YA. Mudroho»* №3. (34), pp. 98-108. [in Ukr].
4. Kaznachev, D. H., Lopayeva, O. M. (2018). Osoblyvosti formuvannya psykholohichnoyi stiykosti i hotovnosti pratsivnykiv politsiyi u protsesi navchannya z vohnevoyi pidhotovky. [Peculiarities of shaping psychological stoicism and readiness of law enforcement officers in the process of training for military training]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4 (97), pp. 82-85. [in Ukr].
5. Syomin, S. V. (2016). Patriotychne vykhovannya molodi, yak nevid'yemna skladova systemy zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrayiny. [Patriotic education of young people as an integral part of the system of ensuring national security of Ukraine]. *Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'.* *Seriya Natsional'na bezpeka*. № 34. URL : <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/patriotuzm-d0e63>. [in Ukr].
6. Yuriy, I. A. (2015). Pravovi aspekty natsional'no-patriotychnoho vykhovannya osobystosti v systemi vidomchykh navchal'nykh zakladiv MVS Ukrayiny. [Legal aspects of national-patriotic education of personality in the system of secondary educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya Pravo*, issue 30, vol. 1, pp. 64-69 [in Ukr].

ABSTRACT

Dmytro Kaznachev, Olena Lopayeva. Implementation of national-patriotic education of cadets and students as an important factor in training for the National police of Ukraine. This article discusses the national-patriotic education of higher educational institutions with specific learning conditions, forming in them the correct perception of the defender of the Fatherland, and a desire to be the

most useful for society. All age specifics and interests of young people are taken into account.

The relevance of national-patriotic education of the future defenders of law and order, as well as in general of all young people in Ukraine, which in today's conditions is determined by the current process of forming a single political nation on the way to the national formation of the new civil society, is revealed.

The pedagogical systems of moral education of future policemen in the process of professional training, which is one of the key directions in the formation of a morally perfect personhood, are investigated.

The article outlines the level of implementation of national-patriotic education in Ukraine and also examines the results of social and psychological influence on the individual for the formation of patriotic activity, or the emergence in it of a stable, relevant attitude towards: Understanding and understanding of the essence of the national idea; contributing to the economic, scientific and cultural growth of Batkivschina; a deep respect for the state language and its use in official and everyday life; love, protection, defense of traditions and customs with a crazy enthusiasm for the traditions and customs of other nations and nationalities that live in the state, love for their native country and readiness to defend it. The main focus is on the formation of civic activism, which manifests itself in intolerance towards violations of the law and the moral rules of human companionship, etc.

The priority areas of organizational and pedagogical education in the educational institutions of the MIA system and non-professional institutions of higher education as well as the main objectives of educational activity to form an active life position of cadets and students with the aim of preparing them for their training are outlined. The main objectives of educational activity to form an active life position of cadets and students for the purpose of their preparation for future service in the National police and other law enforcement agencies of Ukraine.

Keywords: *national-patriotic education, patriotism, youth, cadets, educational institutions, moral values, ethical behavior, legal behavior.*

УДК 811.161.2'38'27:34

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-307-312

Римма МОНАСТИРСЬКА ©

кандидат філологічних наук

(Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка)

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ПРИКМЕТИ ПРАВНИЧОЇ ЛІНГВІСТИКИ

У статті здійснено спробу дослідити особливості професійних стилів правничої лінгвістики, що потребує промовистого дотримання норм законодавчої культури, водночас забезпечуючи простоту, зрозумілість та доступність для суспільства загалом. Метою статті є розгляд особливостей та мовних ознак функційних стилів правничої лінгвістики, а саме офіційно-ділового, наукового, публіцистичного, розмовного тощо. Відкритість правничої лінгвістики зумовлена, власне, природою права, тенденцією до розширення сфери правового регулювання суспільних відносин та внутрішньолінгвістичними чинниками – передусім постійною взаємодією загальнолітературної і, власне, правничої лексики. Окреслено функції юридичних текстів офіційно-ділового стилю, що вимагають граничної точності, яка досягається перш все використанням термінів, як загальнонаукових та міжгалузевих, так і вузькоспеціальних. Обґрунтовано вимоги до мови правників.

Ключові слова: *законодавча культура, правничі лінгвістика, функційний стиль української мови, офіційно-діловий стиль, науковий стиль, публіцистичний стиль, розмовний стиль.*

Постановка проблеми. Правничі лінгвістика як соціально та історично сформована сукупність мовних засобів (лексичних, фразеологічних, граматико-стилістичних тощо) є поліфункційною, відкритою та багаторівневою системою, що

© Р. Монастирська, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5703-965X>

kaf_ukr_lng@kpnpu.edu.ua